

กรมทรัพย์สินทางปัญญา
กระทรวงพาณิชย์

เล่มที่ 104
วันที่ประกาศโฆษณา

เลขที่ประกาศ 285
11 พฤศจิกายน 2568

ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เลขที่คำขอ 67100367 วันที่ยื่นคำขอ 19 กันยายน 2567

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แดงโหมหวานยโสธร หรือ Sweet Yasothon Watermelon หรือ Tangmo Waan Yasothon

รายการสินค้า แดงโหม

ผู้ขอขึ้นทะเบียน จังหวัดยโสธร

ที่อยู่ ศาลากลางจังหวัดยโสธร ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร 35000

1. คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

แดงโหมหวานยโสธร หรือ Sweet Yasothon Watermelon หรือ Tangmo Waan Yasothon หมายถึง แดงโหมพันธุ์ทั่วไป มีลักษณะตามแต่ละสายพันธุ์ โดยมีรสชาติหวานฉ่ำกว่าแดงโหมที่ปลูกในพื้นที่อื่น มีกลิ่นหอม เนื้อสีแดงเข้ม เนื้อแน่น เนียน ละเอียดยาว และกรอบ ซึ่งปลูกในเขตพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร อำเภอกุดชุม อำเภอป่าดัว อำเภอคำเขื่อนแก้ว และอำเภอมหาชนะชัย ของจังหวัดยโสธร

ลักษณะของสินค้า

(1) พันธุ์แดงโหม

(1.1) พันธุ์ทั่วไป เช่น พันธุ์กินรี พันธุ์ขอนแก่น และพันธุ์ตอปีโต เป็นต้น

(2) ลักษณะทางกายภาพ

(2.1) รูปทรง ผลทรงกลมรี ทรงยาวรี

(2.2) ขนาด มีน้ำหนักตั้งแต่ 2 กิโลกรัมขึ้นไป

(2.3) เปลือก สีเขียวเข้ม สีเขียวเข้มสลับสีเขียวอ่อน สีเขียวเข้มสลับสีดำ

(2.4) เนื้อ เนื้อสีแดงเข้ม เนื้อแน่น เนียน ละเอียดยาว รสสัมผัสกรอบ

(2.5) รสชาติ หวานฉ่ำ มีกลิ่นหอม

(3) ลักษณะทางเคมี

- ค่าความหวานไม่น้อยกว่า 12 องศาบริกซ์

2. กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) พื้นที่ปลูก มี 2 ลักษณะ ดังนี้

(1.1) พื้นที่นา การปลูกแดงโหมบนพื้นที่นาจะทำในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวข้าว ประมาณพฤษภาคม

- มีนาคม เนื่องจากปัจจัยสภาพอากาศและดิน ที่มีความชุ่มชื้นเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของแดงโหม

(1.2) พื้นที่ดอน หรือพื้นที่โคก การปลูกแตงโมบนพื้นที่ดอนหรือพื้นที่โคกจะทำในช่วงต้นฤดูฝน ประมาณพฤษภาคม - กรกฎาคม และช่วงปลายฤดูฝน ประมาณตุลาคม - ธันวาคม

(2) การปลูก มี 3 ลักษณะ ดังนี้

(2.1) เมล็ดพันธุ์หรือต้นกล้าที่ได้จากเกษตรกรขยายพันธุ์เอง หรือนำเมล็ดพันธุ์มาจากสำนักงานเกษตรจังหวัด/เกษตรอำเภอ หรือนำมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เช่น ศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรยโสธร ร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดยโสธร เป็นต้น

(2.2) การปลูกแบบไม่ยกร่องดิน จะใช้เมล็ดพันธุ์ หรือต้นกล้าที่เตรียมไว้หยอดลงหลุมปลูก ระยะห่างระหว่างหลุม 2 - 2.5 เมตร หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(2.3) การปลูกแบบยกร่องดิน โดยยกร่องดินสูง 25 - 30 เซนติเมตร กว้าง 4 - 6 เมตร เจาะหลุมปลูก ระยะห่างประมาณ 50 เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(3) การเตรียมดินปลูก ทำการไถตะกาดินไว้ 7 - 10 วัน หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยทำการพลิกดินและตากดินเพื่อทำลายวัชพืช เชื้อโรค แมลงศัตรูพืชที่อาศัยอยู่ในดิน หลังจากนั้นทำการไถแปรหรือไถบดเพื่อเกลี่ยผิวดินให้ราบเรียบ และใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน ถ้ามีการใส่ปุ๋ยเคมี ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นสำคัญ หรือใส่ปุ๋ยโดโลไมท์ เพื่อช่วยปรับความเป็นกรด - ด่างในดิน ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(4) การเตรียมเมล็ดพันธุ์และการเพาะต้นกล้า โดยการแช่เมล็ดพันธุ์ในน้ำเป็นเวลา 4 - 10 ชั่วโมง แล้วนำมาห่อด้วยวัสดุห่อหุ้มเมล็ดที่อุ้มน้ำพอเหมาะเป็นเวลา 1 - 2 คืน บรรจุลงในภาชนะที่ปิดมิดชิดเพื่อเป็นการบ่มเมล็ด ก่อนนำไปปลูก โดยปลูกในหลุมปลูก 1 - 3 เมล็ดต่อหลุม หากนำไปเพาะเป็นต้นกล้าให้นำเมล็ดลงเพาะในถาดเพาะ 1 เมล็ดต่อหลุม เมื่อต้นกล้าอายุได้ 10 - 15 วัน ย้ายต้นกล้างลงแปลงปลูก ที่เตรียมไว้โดยใช้ต้นกล้า 1 - 3 ต้นต่อหลุมปลูก และรดน้ำให้ชุ่มหลังย้ายต้นกล้างลงแปลง

(5) การผสมเกสรดอกแตงโม โดยใช้แปรงหรือพู่กัน หรือการเขี่ยเกสรดอก หรือวิธีการผสมเกสรอื่นตามความเหมาะสม ระหว่างเกสรดอกแตงโมเพศผู้และเกสรดอกแตงโมเพศเมีย ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการผสมพันธุ์ดอกแตงโม ตั้งแต่เวลา 06.00 - 10.00 น. และหลังจากนั้นดอกเกสรเพศเมียจะหุบและไม่ยอมรับการผสมเกสร (แตงโมเป็นพืชจำพวกผสมข้ามดอก จะติดเป็นผลได้โดยแมลงเป็นตัวช่วยผสมเกสร หรือด้วยลมพัดพาละอองเกสรตัวผู้ไปตกบนเกสรตัวเมีย หรือด้วยการช่วยผสมเกสร)

การดูแลรักษา

(1) หลังการปลูก ควรให้น้ำสม่ำเสมอทั่วทั้งแปลงเพื่อป้องกันไม่ให้หน้าดินแห้งแข็งและจับตัวกันเป็นก้อน ซึ่งจะทำให้ดินขาดออกซิเจน และหลังปลูกได้ 7 - 10 วัน ควรมีการถอนต้นกล้าแยกให้เหลือหลุม ละ ไม่เกิน 2 ต้น (ตามธรรมชาติแตงโมต้องการผิวดินชุ่มชื้น แต่ไม่แฉะ โดยเฉพาะตอนที่ผลแตงโมกำลังเจริญเติบโต ต้องการน้ำมาก)

(2) การใส่ปุ๋ย ควรใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดินบำรุงต้นและผล ถ้ามีการใส่ปุ๋ยเคมี ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำโดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

(3) การจัดการเถาแตงโม เมื่อเถาแตงโมเจริญเติบโตมีความยาว 30 - 60 เซนติเมตร ต้องจัดการให้เลื้อยไปในทิศทางเดียวกันและตัดเถาให้เหลือไว้ต้นละ 2 - 4 เถา โดยเลือกเถาที่มีความสมบูรณ์ไว้สำหรับติดผล

(4) การดูแลหลังการติดผล ดอกของแตงโมที่ได้รับการผสมเกสรที่สมบูรณ์จะเจริญเติบโตอย่างสม่ำเสมอ เมื่อผลมีขนาดเท่ากับกะลามะพร้าว ควรใช้ฟางข้าวหรือเศษวัสดุอื่นๆ ที่มีความนุ่มรองใต้ผลแตงโม (ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่) เพื่อป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช และควรกลับผลแตงโมให้ด้านที่ได้รับการรองผล ถูกแสงแดดก่อนเก็บเกี่ยว 10 วัน เพื่อให้ผลแตงโมมีสีสม่ำเสมอทั่วทั้งผล และในบางพื้นที่สามารถจับผลแตงโมให้ตั้งตรงได้ (ขึ้นอยู่กับลักษณะผลของแต่ละสายพันธุ์) เพื่อให้ผลแตงโมได้รับแสงแดดอย่างทั่วถึง มีสีสม่ำเสมอทั่วทั้งผล

(5) การปลิดผลทิ้ง เนื่องจากเถาแตงโมหนึ่งเถาสามารถติดเป็นผลได้หลายผล ซึ่งแตงโมผลแรกที่เกิดจากเถาหลักมักมีคุณภาพต่ำจึงควรปลิดทิ้งตั้งแต่ผลยังเล็ก รวมถึงแตงโมที่มีผลบิดเบี้ยวด้วย โดยขนาดที่ควรปลิดทิ้งไม่ควรปล่อยให้มีความโตเกินลูกปิงปอง ควรเลี้ยต้นแตงโมให้เหลือเถาละลูก โดยเลือกผลแตงโมที่มีก้านช่วขนาดใหญ่ มีรูปทรงและสีเปลือกตามแต่ละสายพันธุ์ไว้

(6) การกำจัดวัชพืช ใช้วิธีการถอน ตัด โดยใช้แรงงานคนหรือเครื่องตัดหญ้า รวมถึงการไถตะ หรือ ไถแปร หรือ ไถบด ตั้งแต่ในช่วงการเตรียมดินปลูก

(7) การกำจัดศัตรูพืชและโรคพืช โรคพืชที่สำคัญ เช่น โรคเหี่ยวจากเชื้อรา โรคเหี่ยวจากเชื้อแบคทีเรีย และโรคราน้ำค้าง เป็นต้น ศัตรูพืชที่สำคัญ เช่น เพลี้ยไฟ แมลงวันแตง เป็นต้น โดยมีวิธีการป้องกันและกำจัดที่เน้นใช้วิธีการจากธรรมชาติแบบอินทรีย์ (ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่) ถ้ามีการใช้สารเคมี ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำโดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

การเก็บเกี่ยว

(1) การเก็บเกี่ยวจะนับหลังจากการปลูกหรือเพาะเมล็ด 60 - 70 วัน รวมถึงการสังเกตเถารยางค์ของแตงโม (มือเกาะ) ที่อยู่ใกล้กับช่วของผลมากที่สุดที่จะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและแห้งบางส่วนจากปลายมาหาโคน หรือจากการใช้มือตีผลแตงโมเพื่อฟังเสียงหรือตบผลแตงโมเบาๆ เพื่อฟังเสียงจะได้ยินเสียงกังวานปนทึบ (แตงโมเป็นพืชที่เมื่อผลแก่แล้วสังเกตเห็นได้ด้วยสายตาทายาก) หรือผิวและนวลของผลแตงโมเริ่มมีสีจางลง

(2) วิธีเก็บเกี่ยวผลแตงโม ใช้มือปลิดผล หรืออุปกรณ์ตัดก้านผล โดยให้มีก้านติดกับผลของแตงโม มีความยาวเล็กน้อย และเก็บเกี่ยวอย่างระมัดระวัง มีวัสดุหรือภาชนะรองรับ เพื่อป้องกันไม่ให้ผลแตงโมตกกระทบกับพื้น

(3) สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในช่วงมกราคม - กรกฎาคม ผลผลิตจะออกสู่ตลาดมากในช่วงมกราคม - พฤษภาคม แตงโมที่เก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงนี้จะมีคุณภาพดี รสชาติหวานฉ่ำ มีกลิ่นหอม เนื้อสีแดงเข้ม เนื้อแน่น เนียน ละเอียดย รสสัมผัสกรอบ

(4) เก็บผลแตงโมไว้ในที่ร่ม มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีฟางข้าว หรือพลาสติก หรือตาข่ายพ่มห่อผลไม้ หรือเศษวัสดุอื่นๆ ที่มีความนุ่มรองผล เพื่อป้องกันการแตกเสียหาย

การคัดขนาดและคุณภาพ

(1) แตงโมหวานยโสธร มีน้ำหนัก 2 กิโลกรัมขึ้นไป

(2) เป็นแตงโมที่เก็บสด สะอาด ไม่มีรอยขีด รอยแตก และเน่าเสีย

(3) มีรูปทรงและสีเปลือกตามแต่ละสายพันธุ์ ไม่มีตำหนิจากโรคหรือแมลง

(4) ผ่านการเก็บเกี่ยวอย่างถูกต้องตามกระบวนการเก็บเกี่ยวและดูแลภายหลังเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้คุณภาพ

สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดยโสธรคือ แดงโมหวนยโสธร จึงนำมาตั้งเป็นคำขวัญประจำ จังหวัดยโสธร คือ “บั้งไฟโก้ แตงโมหวาน หมอนขวานผ้าขิด แหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ” และจังหวัดยโสธรเป็นเมืองเกษตรกรรมชาวบ้าน จะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ลักษณะดินส่วนมากเป็นดินร่วนปนทราย ในสมัยก่อนหลังจากปักดำนาเสร็จชาวบ้านจะใช้ ฟันที่ตอนหรือฟันที่โคก พลุกแดงโมสำหรับ การบริโภคและฝากญาติเวลามาเยี่ยมเยือน หลังจากปลูกเสร็จก็จะปล่อยให้

แตงโมเจริญเติบโตเองตามธรรมชาติ โดยแตงโมที่ปลูกจะมีผลลักษณะทรงกลมรี ทรงยาวรี (คล้ายสายพันธุ์ตอปีโต) ผิวสีเขียวอ่อนอมเทาแทรกด้วยลาย สีเขียวเข้ม ชาวบ้านเรียกว่าแตงโมหมอน (มีลักษณะคล้ายหมอนหนุนศีรษะ) และหลังจากฤดูเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วนั้น ชาวบ้านจะใช้พื้นที่นาในการปลูกแตงโม เนื่องจากปัจจัยสภาพอากาศและดินที่มีความชุ่มชื้นเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของแตงโม เฉลี่ยน้ำหนักต่อลูกประมาณ 2 กิโลกรัมขึ้นไป โดยมีการเก็บเมล็ดพันธุ์แตงโมไว้ใช้ปลูกในฤดูกาลหน้า

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2535 ด้วยความขยัน และยึดความต้องการของตลาดเป็นหลัก การได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับความเหน็ดเหนื่อย ชาวบ้านจึงนิยมปลูกแตงโมอย่างต่อเนื่องเป็นอาชีพหลักอีกอย่างรองจากการทำนามากขึ้นเรื่อยๆ เพราะได้ราคาที่ดีประกอบกับลักษณะของดินที่เป็นดินร่วนปนทราย น้ำไหลผ่านได้ง่าย เหมาะสมต่อการปลูกแตงโม ส่งผลให้แตงโมของจังหวัดยโสธร มีคุณภาพดี มีรสชาติหวานฉ่ำ มีกลิ่นหอม เนื้อสีแดงเข้ม เนื้อแน่น เนียน ละเอียด รสสัมผัสกรอบ เป็นที่ต้องการของตลาดซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนสายพันธุ์การปลูกให้เหมาะสมต่อความต้องการของผู้บริโภค แตงโมหวานจากจังหวัดยโสธร จึงมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมาโดยตลอด

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2557 เกษตรกรพื้นที่อำเภอคำเขื่อนแก้วได้รวมกลุ่มปลูกแตงโมหวานยโสธร แบบเกษตรอินทรีย์ (Organic Watermelon) เป็นการปลูกหลังจากฤดูเก็บเกี่ยวข้าวในนาพื้นที่ตำบลชุมพุก อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร โดยเฉพาะบ้านดอนเชียง หมู่ที่ 8 บ้านเหล่าฝ้าย หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 15 ซึ่งทั้งสองหมู่บ้านเป็นต้นแบบในการปลูกแตงโมหวานยโสธร

ในปี พ.ศ. 2558 นายประวิติ ถีตะแก้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธรในขณะนั้น ได้จัดงานเปิดตัว “แตงโมหวานยโสธร” ณ ลานกิจกรรมชั้น 1 ห้างเดอะ วอล์ก เกษตร-นวมินทร์ กรุงเทพมหานคร เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักแตงโมหวานยโสธรมากยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การปลูกแตงโมหวานยโสธร ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร อำเภอกุดชุม อำเภอป่าดัว อำเภอคำเขื่อนแก้ว และอำเภอมหาชนะชัย ของจังหวัดยโสธร รายละเอียดตามแผนที่

5. การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) แตงโมหวานยโสธร ต้องปลูกและผลิตในเขตพื้นที่ที่กำหนด ตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า แตงโมหวานยโสธร รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

6. เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แตงโมหวานยโสธร
- (2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แตงโมหวานยโสธร และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ แตงโมหวานยโสธร

ขอบเขตพื้นที่การปลูกแตงโมหวานยโสธร ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองยโสธร อำเภอภูผามาศ อำเภอป่าติ้ว อำเภอคำเขื่อนแก้ว และอำเภอมหาชนะชัย ของจังหวัดยโสธร